

Lípa srdčitá

objekt č. 09 | Špilberk

Špilberk má neodmyslitelnou atmosféru lákající k procházkám. Vidíte odtud celé Brno i jeho okolí jako na dlani. Nyní stojíte před lípou srdčitou, která byla pod hradem vysazena jako Strom míru, doklad úcty k životu a jako symbol trvalého porozumění.

Bylo jí vybráno vsutku úctyhodné místo. Hrad Špilberk spolu s parkem je prohlášen za národní kulturní památku. Dříve to byl holý, skalnatý kopec, na jehož úpatí bylo založeno jen něco málo vinic a zahrad. Teprve v pol. 19. st. ztratil kopec definitivně svůj obranný význam. A tak tehdejší starosta Brna Christian d'Elvert vydal pokyn osázet svahy Špilberku zelení. Práce začaly roku 1861 a trvaly s malými přestávkami 20 let.

Lípa srdčitá, latinsky *Tilia cordata*, bývá také nazývána lípa malolistá. Dorůstá do výšky okolo 30 m, což je jako desetipatrový dům. Lesklé srdčité listy rostou na větvích střídavě a jsou lemovány jemně pilovitým okrajem. V úžlabí žilek na spodní straně listu rostou chomáčky rezavých chloupků. Vonné žlutavě bílé květy jsou srostlé s blanitým listenem. Tento listen vypadá jako křídélko, které na podzim pomocí větru roznáší plody kulovitého tvaru, tzv. oříšky.

Lípy se mohou dožít i několika stovek let. Za nejstarší brněnský strom je považována právě lípa srdčitá v Brně – Bystrci, která získala titul Památný strom roku 2000. Téměř 400 letý strom v horkých dnech poskytuje dostatek stínu návštěvníkům restaurace „U Šťávů“.

Již odpradáвна se lípa vysazovala jako strom návesní či památný. Slované si lípu zvolili jako svůj národní symbol v červnu 1848 na Všeslovanském sjezdu v Praze. Byla to reakce na frankfurtský sněm, kde byl dub zvolen jako symbol velkoněmectví.

Její výrazná vůně k sobě láká včely, je významnou medonosnou rostlinou. Kvete od června do července, květy se hojně používají v lidovém léčitelství. Pomáhá při nemocech z nachlazení, podporuje pocení a rozpouští hleny, příznivě působí také při onemocnění trávicího a močového ústrojí. Pokud budete lipové květy sbírat ve městě nebo v parku, pak se ujistěte, že se nejedná např. o lípu plstnatou nebo lípu stříbrnou. Jejich květy nemají žádané účinky, naopak mohou vyvolat zažívací potíže. Ke sběru je vhodná pouze lípa malolistá a lípa velkolistá, popř. jejich kříženec, který je označován jako lípa evropská.

Lípa je také velmi ceněna pro pevné, široké lýko a měkké dřevo, které se výborně hodí k řezbářskému zpracování. Z lýka se dělaly dřívě provazy, střevíce, rohože i nádoby na obilí. Mnohé oltáře a sochy svatých jsou vyřezány právě z lípy, která získala přezdívku „svaté dřevo“.

Lidé narození mezi 11 až 20. březnem a 13 až 22. zářím patří podle keltského stromového horoskopu právě mezi lípy. Je pro ně typické velké srdce, jsou chytrí a citliví, umí chápat a odpouštět. Vláda lípy vede k věčnému boji v nitru svých nositelů mezi realitou všedního dne a romantickou iluzí.